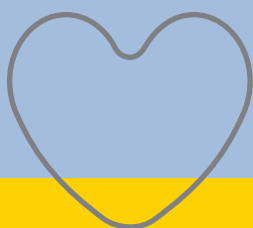

Børns alsidige personlige udvikling

Inspirationshæfte

GENTOFTE KOMMUNE
SKOLEAFDELINGEN

Indholdsfortegnelse

1. Til alle lærere og pædagoger	3
2. Hvad siger Folkeskoleloven	4
3. Hvad siger mål for Gentofte Kommunes skolevæsen	5
4. Kompetencebegrebet	6
5. Slut- og trinmål vedr. social kompetence Slut- og trinmål vedr. læringskompetence Slut- og trinmål vedr. personlig kompetence	7
6. Kom godt i gang!	10
7. Metodik fælles for alle klassetrin	11
8. Undervisningsforløb for indskoling, mellemtrin og udskoling	12
9. Øvelser og lege	15
10. Korte råd om konflikthåndtering	34
11. Litteratur og materialer	36

Tekst:

Marina Printzlau,
Gitte Silz,
Birthe Bjerrum og
Elsa Tromborg

Fotos:

Michael Stockholm

Tryk og Lay-out:

AU-Kommunikation, Vangede.

Redaktion:

Udviklingskonsulent Elsa Tromborg

Oplag:

800 ekspl.

Skoleafdelingen,
Gentofte Kommune,
juni 2005

Til alle lærere og pædagoger i Gentofte Kommunes folkeskoler

Velkommen til dette inspirationshæfte, der giver konkrete forslag til forløb med det vigtige arbejde med børnenes alsidige personlige udvikling.

Mange pædagoger og lærere har et klart ønske om at sikre en bedre trivsel for børnene i både skoletiden og fritiden i GFO eller Fritidscenter. Det er blot ikke altid så nemt, som det er tænkt!

Børnenes indbyrdes relationer, eller relationerne mellem børn og voksne byder ofte på udfordringer, der ikke lige blev undervist i på seminariet.

Eller der udvikler sig konflikter, som de voksne i teamet omkring børnene ikke havde forestillet sig. Derfor får man ikke lige øje på dem, mens de er under opsejling og faktisk relativt enkelt kunne håndteres.

For at give konkret inspiration og støtte til dette arbejde udsender Skoleafdelingen hermed dette inspirationshæfte.

Vi har bedt to lærere med megen erfaring på området om at skrive de konkrete forløb, nemlig Marina Printzlau fra Ordrup Skole og Gitte Silz fra Munkegårdsskolen.

Ud over en grundig efteruddannelse inden for arbejdet med børns adfærd, kontakt og trivsel, har Gitte og Marina siden 2001 været til rådighed en dag om ugen for kommunens skoler med råd og vejledning til arbejdet med denne type problemstillinger. I dette arbejde såvel som i AKT-arbejdet på egne skoler har de hentet megen erfaring, som på denne måde kan komme til glæde og gavn for alle lærere og pædagoger.

Hæftet kan down-loades på skole-intra. Øvelser og lege kan down-loades enkeltvis.

God fornøjelse med læsningen og det gode arbejde.

2. Hvad siger Folkeskoleloven?

I forbindelse med fornyelsen af folkeskoleloven er forpligtelsen til at arbejde med elevernes alsidige personlige udvikling, som den fremgår af folkeskolelovens formålsparagraf, fremhævet.

“Undervisningen i de enkelte fag og emner og i tværgående emner og problemstillinger skal fremme elevernes alsidige personlige udvikling.”

“Kommunalbestyrelsen skal sikre, at hensynet til undervisningens fremme af elevernes alsidige personlige udvikling er tilgodeset gennem beskrivelser i læseplanerne eller på anden hensigtsmæssig måde.”

I Gentofte Kommune har kommunalbestyrelsen valgt, at der sættes fokus på arbejdet med elevernes alsidige personlige udvikling. Derfor opstilles der trin – og slutmål for arbejdet. Trinmålene er en hjælp til at fastholde den progression i arbejdet, der peger frem mod slutmålene og folkeskolens formål.

Dette hæfte beskriver slut- og trinmål og giver ideer til arbejdet frem mod målene for henholdsvis indskoling, mellemtrin og udskoling. Beskrivelsen tager afsæt i tre kompetenceområder: sociale, læringsmæssige og personlige kompetencer. Ud fra disse gives konkrete forslag til, hvordan der kan arbejdes med at fremme målene.

**Mange måder
at lære på**

Lyst til at lære

**At lære
sammen**

Folkeskolens formål

§1.

Folkeskolens opgave er i samarbejde med forældrene at fremme elevernes tilegnelse af kundskaber, færdigheder, arbejdsmetoder og udtryksformer, der medvirker til den enkelte elevs alsidige personlige udvikling.

Stk. 2 Folkeskolen må søge at skabe sådanne rammer for oplevelse, virkelyst og fordybelse, at eleverne udvikler erkendelse, fantasi og lyst til at lære, således at de opnår tillid til egne muligheder og baggrund for at tage stilling og handle.

Stk. 3 Folkeskolen skal gøre eleverne fortrolige med dansk kultur og bidrage til deres forståelse for andre kulturer og for menneskets samspil med naturen. Skolen forbereder eleverne til medbestemmelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens undervisning og hele dagligliv må derfor bygge på åndsfrihed, ligestyrelse og demokrati.

3. Hvad siger mål for Gentofte Kommunes Skolevæsen

Rummelighed handler om holdninger

Børn og unge udfordres i deres dagligdag, både intellektuelt, kulturelt og menneskeligt. De skal opleve forskellighed som en styrke. Børn og unge skal opnå forståelse for menneskers forskellige levevilkår og forskellighed, både herhjemme og i andre dele af verden, og de skal have adgang til at kende den lokale kulturarv, som er en del af deres identitet.

Personale og forældre har ansvaret for at udvikle børns og unges sociale kompetencer. Alle skal forstå og respektere, at livet består af det normale og det anderledes. Og at alle har forudsætninger for og pligt til at bidrage til fællesskabet.

Samtidigt ønskes, at skolerne i takt med ændringer i samfundet videreudvikler praksis omkring børns læring og alsidige personlighed, således at børnene bredt set får de bedste muligheder for at begå sig i samfundet.

Vision:

Sikre rummelighed i alle tilbud til børn og unge, sådan at alle børn og unge, der kan profitere af de almindelige tilbud, får mulighed herfor.

Fortsat udvikling af skolevæsenet for at børn bliver ved med at lære mere og styrker deres alsidige personlige udvikling.

Børnenes alsidige personlige udvikling er et væsentligt omdrejningspunkt, når der tales om dannelsesprocessen. Hvis man overhovedet kan adskille de to nedestående ben, dannelse og uddannelse, vil barnets menneskelige og sociale udviklingsprocesser tilsammen udgøre den samlede dannelsesproces.

Det er et kommunalt mål, at der tages udgangspunkt i det enkelte barn, dets muligheder, potentialer og behov. I praksis betyder det, at lærere og pædagoger skal tænke anderledes end vanligt. Det er ikke alene det faglige stof, man skal have som udgangspunkt for sin tilrettelæggelse af et givet forløb. Det er i lige så høj grad det enkelte barns og den samlede børnegruppes muligheder og potentialer, man skal have som startpunkt for planlægningen. Planen lægges ud fra barnets vækstpotentialer og ikke under hensyntagen til barnets mangler.

I dette arbejde er det gode og stærke teamsamarbejde en væsentlig styrke til at kvalificere både observationerne af børnene og ikke mindst de konkrete fremadrettede planer og gennemførelsen af disse.

Det er et mål, at alle kommunens skoler/GFO'er sammen med det/de nærmeste Fritidscenter formulerer skoledistriktets handleplan for rummelighed og socialt ansvar. Denne handleplan skal naturligvis have sit afsæt i skolens eget værdisæt, men i lige så høj grad i de kommunale målsætninger og Folkeskolelovens formål.

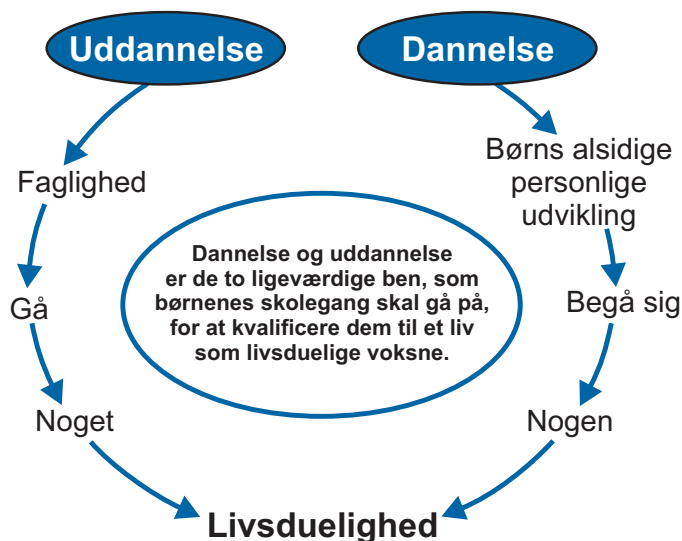
Mål for Gentofte Kommunes Skolevæsen 2003-2007

“Grundtanken er at skabe en rummelig skole, hvor respekt for den enkelte elev og trivsel i fællesskabet er nøgleord. Hverdagen skal være tryk, inspirerende og udfordrende. Skolen skal have plads til, at børnene udvikler nysgerrighed, virkelyst og fantasi.” (s. 7)

“Den sociale kompetence er et mål for, hvordan elevens evne til at være sammen med andre bliver udviklet” (s. 12)

“Den enkelte elev føler sig som en værdifuld del af skolefællesskabet og tager et medansvar” (s. 10)

“Nogle børn har brug for genkendelighed og rutine i det daglige, mens andre har mere behov for afveksling.” (s. 9)

Andre skoler bl.a. i Vollsmose-området i Odense har gjort den erfaring, at hvis man som skole ikke har en fælles holdning til rummelighed og socialt ansvar risikerer man nemt at blive en skole med lav grad af rummelighed og socialt ansvar.

4. Kompetencebegrebet

Af Gitte Silz, Munkegårdsskolen og Marina Printzlau, Ordrup Skole

Der kan skelnes mellem sociale kompetencer i bredden og i dybden.

Kompetencer i bredden:

1. Faglig kompetence – her menes kundskaber og indsigt, men med anvendelsen af viden og færdigheder i fokus. Opmærksomheden flyttes fra den lærende som passivt tilegnende til at være aktivt producerende.

2. Forandringskompetence, – Her menes at være fleksibel, at være i stand til at opstille alternativer og at være med til at præge udviklingen. Det bliver vigtigere, at man kan omstille sig til noget nyt, end at man er god til noget bestemt

3. Social kompetence, – Her menes evne til at kunne skabe og indgå i sociale relationer, at kunne "spillereglerne" og at besidde sproglige og kommunikative færdigheder.

Under hver af de 3 kernekompetencer er der 3 planer, som tager afsæt i det enkelte barns personlige udvikling. Disse kan benævnes som:

Kompetencer i dybden:

1. Et handle- og præsentationsplan – "Det jeg gør" – Altså at være i stand til at imødekomme krav og udfordringer.

2. Et vidensplan – "Det jeg ved" – At kunne indleve sig i situationer og anvende viden og kundskab.

3. Et selv og meningsplan – "Det jeg er" – At besidde empati, identitet og selvværd.

Handlekompetence:

Handlekompetence kan ses som et ideal i barnets dannelse, og ikke som et mål der kan nås med en særlig undervisnings- eller arbejdsmetode. For at der kan tales om "opnået handlekompetence" må børnenes handlinger være bevidste, reflekterede, målrettede og foretaget med en bevidst hensigt.

Børnene skal lære at kommunikere og tænke over det, der sker i samtalen/samværet med andre. De skal kunne analysere, vurdere, tage stilling, vælge og handle. Således bliver det læreres og pædagogers fælles ansvar at træne og stimulere færdigheder, der udvikler barnets evne til at argumentere og handle bevidst.

- Handlekompetence eller – kraft kan ikke gives til andre
- Den kan heller ikke modtages
- Handlekompetence er noget, man handler sig til

Definitioner på social- og handlekompetence:

Social kompetence:

Social kompetence er noget man har, fordi man ved noget, kan noget og gør noget, der lever op til udfordringerne i en given social situation og i en bredere kulturel kontekst.

Handlekompetence:

Handlekompetence er at kunne foretage begrundede valg og handle i overensstemmelse hermed.

Social kompetence

Slutmål:	Trinmål efter 2. klasse:	Trinmål efter 6.klasse:	Trinmål efter 9.klasse:
Undervisningen skal lede frem til at eleverne har udviklet kompetencer, der sætter dem i stand til at:	Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har udviklet kompetencer, der sætter dem i stand til at:	Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har udviklet kompetencer, der sætter dem i stand til at:	Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har udviklet kompetencer, der sætter dem i stand til at:
Tage ansvar for sig selv og tage medansvar for fællesskabet	• Være ærlige • Stå ved egne handlinger • Respektere klassens regler • Være en god trøster • Se en konflikt og gengive den verbalt og kropsligt • Se situationer og handle ud fra dem	• Stå ved egne handlinger • Give arbejdsro • Overholde fælles regler • Beskrive og løse små konflikter • Tage ansvar for orden i klassen • Vurdere situationer og handle ud fra dem	• Vise erkendelse for egen situation • Vise forståelse for andres situation • Vise forståelse for sammenhængen mellem den enkelte og fællesskabet • Deltage aktivt i klassen og på skolen
Tage del i demokratiske processer	• Opstille klassens regler i fællesskab • Følge klassens beslutninger • Fremlægge egne synspunkter • Være opmærksomme på at holdninger og meninger er forskellige • Holde sig til sagen	• Give plads for andres synspunkter • Acceptere at andre tænker anderledes • Deltage aktivt i beslutninger • Acceptere og følge de beslutninger, flertallet beslutter	• Give noget af sig selv til fællesskabet • Respektere en fælles beslutning • Argumentere for egne synspunkter • Analysere og løse forskellige situationer • Konstruktivt inddrage og anvende hinandens synspunkter
Samarbejde	• Lytte til hinanden • Vente på hinanden • Have tillid til hinanden • Tale pænt til hinanden • Give hinanden ro • Være åbne overfor hinanden • Have respekt for hinandens meninger	• Tale ordentligt til andre • Lytte og engagere sig • Give plads til andre • Indgå og overholde aftaler • Være hjælpsomme • Tage initiativer og bidrage til løsning af opgaver	• Planlægge og strukturere fælles arbejdsopgaver • Respektere hinandens forskelligheder • Indgå og overholde aftaler • Inddrage hinandens stærke og svage sider • Involvere sig personligt og fagligt • Give og modtage konstruktiv kritik

Læringskompetence

Slutmål:	Trinmål efter 2. klasse:	Trinmål efter 6.klasse:	Trinmål efter 9.klasse:
Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har udviklet kompetencer, der sætter dem i stand til:	Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har udviklet kompetencer, der sætter dem i stand til at:	Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har udviklet kompetencer, der sætter dem i stand til at:	Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har udviklet kompetencer, der sætter dem i stand til at:
Bevare nysgerrighed og lyst til at lære	• Stille spørgsmål • Undersøge spørgsmål • Arbejde med åbne opgaver • Skabe interesse for at udvikle nysgerrighed • Opleve glæden ved nye opgaver • Opleve at det er sjovt og meningsfuldt at lære	• Forholde sig nysgerrigt og stille relevante spørgsmål • Give sig i kast med nye opgaver • Søge viden på eget initiativ • Formulere problemstillinger	• Bevare lysten til at lære • Interessere sig for at se nye muligheder • Fordybe sig i et fagligt område • Udnytte og udvikle egne kompetencer
Tænke og skabe løsninger	• Opleve at opgaver kan løses på mange måder • Eksperimentere og forsøge sig frem • Finde flere løsninger på opgaver	• Arbejde undersøgende og analyserende • Komme med forslag til emner og arbejdsmetoder • Arbejde selvstændigt med arbejdsopgaver	• Anvende såvel traditionelle som utraditionelle færdigheder • Bryde egne grænser • Anvende forskellige udtryksformer • Tilrettelægge og udføre et arbejdsforløb selvstændigt
Erfare ved brug af alle sanser og kompetencer	• Gøre erfaringer med anvendelse af alle sanser og kompetencer • Have lyst til at undersøge omverdenen • Arbejde koncentreret med mindre opgaver	• Opleve og arbejde med alle sanser • Være undersøgende og eksperimenterende • Være opmærksom på egne og andres kompetencer	• Inddrage sanser bevidst • Omsætte sanseindtryk i mangesidige og bevidst valgte udtryksformer • Inddrage egne og andres kompetencer
Indgå fleksibelt og aktivt i løsning af fælles arbejdsprocesser	• Komme med bidrag til løsninger • Give andre lov til at komme til • Indgå kompromisser	• Tale ordentligt til andre • Lytte og engagere sig • Indgå og overholde aftaler • Være hjælpsom • Tage initiativer og bidrage til løsning af opgaver	• Kunne tage initiativ • Være aktiv deltager • Være åben for nye muligheder • Stå ved egne meninger og holdninger • Kunne argumentere • Respektare andres meninger • Respektare fælles beslutninger
Tage medansvar for egen og fælles læring	• Modtage, forstå og følge en besked • Være med til at sætte enkle mål • Koncentrere sig om mindre opgaver • Sætte sig ind i hvad man skal arbejde med • Vide at der er forskellige måder at arbejde på • Være opmærksomme på egne og andres stærke og svage sider	• Planlægge arbejdsopgaver • Møde til tiden • Overholde aftaler • Fordybe sig • Arbejde koncentreret • Vurdere egne præstationer • Være velforberedt • Vælge blandt forskellige måder at arbejde på • Acceptere krav om kvalitet i arbejder	• Kunne opstille og evaluere realistiske mål • Kende og respektere målet • Udnytte sine potentialer og kompetencer • Udnytte de muligheder, der byder sig • Tage initiativ • Vælge bevidst blandt forskellige måder at arbejde på • Vide at der er konsekvenser ved valg • Kende vurderingskriterierne for undervisningen

Personlig kompetence

Slutmål:	Trinmål efter 2. klasse:	Trinmål efter 6.klasse:	Trinmål efter 9.klasse:
Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har udviklet kompetencer, der sætter dem i stand til at	Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har udviklet kompetencer, der sætter dem i stand til at	Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har udviklet kompetencer, der sætter dem i stand til at	Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har udviklet kompetencer, der sætter dem i stand til at
Forstå og respektere en social og kulturel mangfoldighed	• Være opmærksom på menneskers forskellighed • Kende til andre kulturer	• Have viden om og udvikle respekt om menneskers forskellighed • Have viden om andre kulturer	• Analysere og vurdere sociale og kulturelle sammenhænge ud fra forskellige vinkler • Udvide respekt for det enkelte menneske og forskellige kulturer og handle i forhold til dette
Udvikle selvværd med henblik på at handle med tillid til egne muligheder	• Være opmærksom på egne kompetencer • Anerkende andres kompetencer • Kunne modtage begrundet kritik • Turde "stå ved sin mening"	• Erkende egne stærke og svage sider • Udvide initiativ • Kende og turde overskride egne grænser • Modtage og anvende positiv og negativ kritik • Turde stå frem og argumentere for sin mening	• Anerkende egne og andres stærke og svage sider • Tage initiativ og understøtte andres initiativer • Kende og turde overskride egne grænser og give andre mulighed for udvikling
Forstå og forklare egen og andres situation	• Sætte ord på egne følelser • Lægge mærke til andres følelser • Løse egne små konflikter	• Sætte ord på egne og andres følelser • Sige til og fra • Kunne medvirke til at løse egne konflikter	• Forstå egne og andres følelser og tage hensyn til dem • Medvirke til at løse konflikter
Have respekt for egne og andres grænser	• Vente på "sin tur" • Være opmærksomme på andres kropssprog • Tage hensyn til andre	• Beskrive et hændelsesforløb • Være opmærksom på og tage hensyn til hinandens følelser og situation	• Respektere hinandens værdier • Vise interesse for andre
Analysere, vurdere, tage stilling og handle i forhold til sig selv og sine omgivelser	• Fortælle om et konkret hændelsesforløb • Udtrykke meninger • Komme med forslag • Vide at der er flere handlemuligheder i konkrete situationer • Stå ved egne handlinger • Give kritik og tage imod gode råd	• Være med til at udvikle kendskab til sig selv • Være med til at sætte egne mål og evaluere dem • Indsamle og sortere informationer og synspunkter • Tage ansvar for egne handlinger • Indgå og overholde aftaler	• Kende sig selv og egne reaktioner • Sætte egne mål og evaluere dem • Være bevidst om valg og fravalg • Forholde sig til egen og andres situation
Udvikle bevidsthed om eget fysisk og psykisk velbefindende	• Udtrykke følelser • Sætte ord på følelser • Få kendskab til madens og motionens betydning for eget velbefindende • Få kendskab til, at der er sammenhæng mellem psykisk og fysisk velbefindende	• Forholde sig til egne og andres følelser • Forstå og vurdere sammenhængen mellem mad og motion og handle i forhold til dette • Være opmærksom på sammenhængen mellem fysisk og psykisk velbefindende	• Handle i forhold til egne og andres følelser • Forstå, vurdere og opnå bevidsthed om sammenhængen mellem mad og motion og handle i forhold til dette • Forstå sammenhængen mellem fysisk og psykisk velbefindende og handle bevidst i forhold til dette

6. Kom godt i gang!

Af: Marina Printzlau, Ordrup Skole og Gitte Silz, Munkegårdsskolen

I skolen møder vi børn med mange forskellige kompetencer. Dette inspirationshæfte skal ses som et oplæg til, hvordan man bevidst kan arbejde med kompetenceudvikling bredt men med fokus på udviklingen af social- og handlekompetence og altså elevernes alsidige og personlige udvikling.

Nogle helt centrale faktorer for succes og forankring er dels, at hele teamet omkring en børnegruppe arbejder sammen om tilrettelæggelse og implementering i dagligdagen, og dels at forældrene bliver grundigt informeret om både arbejdsform, tidsfaktorer, mål og det faktiske indhold af arbejdet. Det er optimalt, at arbejdet foregår i et ligeværdigt samarbejde mellem de lærere og pædagoger, der er tilknyttet børnegruppen. Herved opnås ikke blot en større bredde i tilgangen til det enkelte barn, men det sikres også, at der kan arbejdes med problemstillingerne på de tidspunkter af dagen, hvor der viser sig behov.

Som støtte for hukommelsen, såvel som til fælles kommunikation, er det væsentligt, at der undervejs gøres notater i en fælles logbog for dette forløb.

Rummelighed:

Den forskellighed, som eleverne forventes at kunne rumme indbyrdes, er det nødvendigt selv at kunne rumme som voksen.

Der findes børn, som ikke er vant til at sætte ord på følelser eller give udtryk for egne meninger. Det er vigtigt ikke at tvinge dem til noget, de ikke er klar til. Hvis de ikke vil deltage aktivt i disse aktiviteter, kan man spørge, om de hellere vil nøjes med at overvære dem. Efterhånden som de bliver bekendt med form og indhold, vil de som regel selv få lyst til at være med.

Der kan også være forældre, som overhovedet ikke kan se meningen med dette arbejde. De vil ofte have den mening, at det bør være det faglige, der skal være i centrum i skolen. Den forskellighed i opfattelse vil også være til stede i elevgruppen. Derfor bør Folkeskolens formål, Fælles Mål og hæftet om "Elevernes alsidige personlige udvikling" præsenteres og drøftes på et forældremøde. Her bør man også vise de slut – og trinmål, der præsenteres i dette hæfte. Det centrale på sådan et forældremøde er at formidle den viden, vi i dag har om, at der er ringere fagligt udbytte i socialt utrygge rammer end i klasser med god trivsel.

Evaluerings:

Når der fastlægges mål for arbejdet med den alsidige personlige udvikling, skal det også kunne afgøres, om målene er nået. Her vil vi anbefale kommunens inspirationshæfte om "Læringsplaner for det enkelte barn" og det inspirationshæfte om evaluering, der udkommer i 2005. Vi vil anbefale, at teamet omkring børnene afsætter tid til at drøfte den hidtidige udvikling og foretage nødvendige justeringer undervejs.

Ressourcer i skolen og GFO'en:

I løbet af skoleåret 2004-2005 vil der være flere kolleger, der har fået en AKT-uddannelse. Og i de kommende år får endnu flere kolleger denne uddannelse. Det vil være oplagt, at en af disse AKT-kolleger inddrages i planlægningen af konkrete forløb – om ikke på anden vis da blot som sparringspartner for kvalificeringen af teamets arbejde.

Endvidere er det vigtigt, at ledelsen er tæt informeret om arbejdets mål, indhold og tidsplan, sådan at teamet har opbakning til arbejdet.

Mange veje:

Vi har i det følgende forsøgt at skitsere, *hvordan* man specifikt kan arbejde med elevernes alsidige og personlige udvikling, men det er ment som inspiration og ikke som den eneste mulighed! Der er mange andre måder at sikre social trivsel i klasser. Alle de øvelser og lege, vi har foreslået, har vi selv afprøvet og haft gode erfaringer med. Det betyder jo ikke nødvendigvis, at alle andre også vil opleve det. Det vigtigste for os at se, er at undervisningen i elevernes alsidige og personlige udvikling bliver struktureret og målbevidst. Der er flere af de øvelser, vi har foreslået under de forskellige forløb, som har en langt større målgruppe aldersmæssigt. Øvelser foreslået i udskolingsforløbet er også meget velegnede for elever på mellemtrinnet. Der er farvekoder på bilagssiderne for at lette overblikket, når de enkelte lege og øvelser skal findes. (Rød for indskoling, gul for mellemtrin og grøn for udskoling). Her vil målgruppen for de enkelte øvelser og lege fremgå. Øvelserne præsenteres først og dernæst legene.

Rigtig god arbejdslyst!

7. Metodik fælles for alle alderstrin

Af: Marina Pritzlau og Gitte Silz

Som inspiration til arbejdet med kompetenceudvikling har vi sammensat 3 forslag til forløb for henholdsvis indskoling, mellemtrin og udskoling.

Formålet med forløbene er at arbejde med social træning samt at skabe nogle rammer og strukturer omkring arbejdet med en klasses trivsel. Dermed sættes fokus på lærings-, social og personlig kompetenceudvikling.

Vi har tilstræbt, at forslagene lægger sig tæt op ad dette hæftes trin- og slutmål.

Undervisningsforløbene strækker sig over 6-8 gange. Vi anbefaler, at der bruges halvanden til to timer hver anden uge i en periode.

De øvelser og lege, vi har valgt at skitsere her, lægger alle op til specifik udvikling af børnenes alsidige og personlige udvikling. Vi har derfor valgt at fremhæve de mest centrale temaer i forhold til kompetenceudviklingen i de enkelte øvelser og lege.

Strukturen for hver gang er følgende:

1. Samtalerunde
2. Leg
3. Øvelser
4. Afrunding og eventuelle hjemmeopgaver.

Beskrivelse af indholdet i de 4 punkter:

Samtalerunde:

Det kan anbefales, at eleverne sidder i rundkreds, og at der er faste regler for talerække og adfærd. F.eks. er en "talepind" et godt redskab til at styre, hvem der har ordet. Det er ligeledes vigtigt at have en regel om at holde kroppen i ro og tie stille. I undervisningsforløbene stiller vi nogle gange forslag til indholdet, og andre gange gør vi ikke. Det er meningen, at et fast element i samtalerunden er, at få en afklaring på, hvordan det går i klassen, og om der er nogle, der har noget, de gerne vil sige, f.eks. tale om betydningsfulde hændelser fra den forløbne periode. Ligeledes er det en god ide at høre, hvad børnene husker om det sidste forløb.

Leg:

Legene har flere formål. Nogle lægger sig tæt op ad øvelsernes formål og andre er udpræget med for at skabe fælles oplevelser, kontakt og glæde. Legene er også gode til få trænet eleverne i at overholde regler og følge instruktioner. De kan også fungere som forfriskende afvekslinger. Det er en god ide at tale med børnene om, hvad man kan lære af den enkelte leg.

Øvelser:

Der er meget forskel på øvelsernes længde og karakter. Nogle øvelser strækker sig over flere lektioner og andre kan udføres på kort tid. Vær opmærksom på, at nogle øvelser er en større personlig udfordring for den enkelte end andre.

Afrunding:

Her sidder børnene igen i rundkredsen. Afrundingen har til formål at implementere øvelserne og få bevidsthed om tema og formål. Den voksne kan her gentage eventuelt indgåede aftaler, fremhæve positive udtalelser eller handlinger og minde om eventuelt hjemmearbejde.

Forslag til indskolingen:

1. gang:

Aktiviteter:

1. Samtalerunde om arbejdsform og indhold. "Hvordan synes du, det er at gå i klassen for tiden?" (Sæt eventuelt tal på en skala fra 1-10.)
2. Frugtsalat.
3. Journalistøvelsen.

4. Hjemmeopgave: "Inviter en hjem, du ikke kender så godt eller ikke har leget med længe."

Formål:

At få større kendskab til hinanden og blive opmærksom på hinandens forskellighed. Aktiv lytning.

2. gang:

Aktiviteter:

1. Samtalerunde. Opfølgning på hjemmeopgaven.
2. Hvem mangler?
3. Positive anerkendende udsagn 1 og 3.
4. Afrunding. Opgave til næste gang: "Læg mærke til positiv adfærd hos dine kammerater"

Formål:

At give udtryk for følelser, være åbne overfor hinanden og gøre erfaringer med alle sanser og kompetencer.

3. gang:

Aktiviteter:

1. Samtalerunde: Opfølgning: "Hvem har eksempler på positiv adfærd?" "Hvad er godt i jeres klasse og hvad kunne blive bedre?"
2. Genkendelsesleg.
3. Udsagn om piger og drenge
4. Afrunding.

Formål:

At udtrykke meninger, sætte ord på følelser og have fysisk kontakt med hinanden.

4. gang:

Aktiviteter:

1. Samtalerunde. Opfølgning.
2. Spejllæg.

3. Fællestegning.

4. Afrunding.

Formål:

At skærpe opmærksomheden på hinanden, styrke fællesskabet, være opmærksom på andres kropssprog.

5. gang:

Aktiviteter:

1. Samtalerunde: "Hvad kan I huske fra sidst? Hvad er gået godt/mindre godt?"
2. Slangeleg.
3. Venskabstrappen 1.
4. Afrunding.

Formål:

At løse egne små konflikter, være opmærksom på at holdninger og meninger er forskellige, have respekt for hinandens meninger.

6. gang:

Aktiviteter:

1. Samtalerunde.
2. Frugtsalat.
3. Venskabstrappen 2.
4. Afrunding.

Formål:

Implementering af venskabstrappen, opleve at problemer kan løses på mange måder og styrke fællesskabet.

Generelt:

Alle de lege og øvelser, der her er foreslået, kan og bør gentages. Vi vil kraftigt anbefale at undervisningsmaterialet "Trin for trin" introduceres i børnehaveklassen og bruges regelmæssigt på alle klassetrin.

Undervisningsforslag til mellemtrinnet:

1. gang:

Aktiviteter:

1. Samtalerunde om arbejdsform og indhold. "Hvordan synes du, det er at være i klassen for tiden?"
2. Frugtsalat.
3. Journalistøvelse.
4. Afrunding.

Formål:

Sætte ord på egne følelser, være undersøgende og eksperimenterende og styrke fællesskabsfølelsen.

2. gang:

Aktiviteter:

1. Samtalerunde: "Hvad kan du huske fra sidst?"
2. Holde fast leg.
3. Positiv anerkendelse 1 og 2.
4. Afrunding.

Formål:

At have viden om og udvikle respekt for menneskers forskellighed, være opmærksom på hinanden og vænne sig til fysisk kontakt.

3. gang:

Aktiviteter:

1. Samtalerunde. Opfølgning.
2. Navneleg.
3. Positiv anerkendelse 3 og 4.
4. Afrunding.

Formål:

At overholde regler, være opmærksom på egne og andres kompetencer og give plads til andre.

4. gang:

Aktiviteter:

1. Samtalerunde. "Hvad kan I bruge de øvelser til, som vi lavede sidst?"
2. Statueleg.
3. Udsagn om piger og drenge.
4. Afrunding.

Formål:

At modtage og anvende positiv kritik, sige til og fra og give plads for andres synspunkter.

5. gang:

Aktiviteter:

1. Samtalerunde. Opfølgning.
2. Genkendelsesleg.
3. Akvariet.
4. Afrunding.

Formål:

At tale ordentligt til hinanden, beskrive og løse små konflikter i klassen og aktiv lytning.

6. gang:

Aktiviteter:

1. Samtalerunde. Opfølgning.
2. Familieleg.
3. "Kort og godt".
4. Afrunding.

Formål:

At opleve og arbejde med alle sanser, kende egen rolle i klassen og styrke fællesskabet.

7. gang:

Aktiviteter:

1. Samtalerunde.
2. Leg. Eleverne vælger selv.
3. Rettigheder 1.
4. Afrunding.

Formål:

At formulere problemstillinger, deltage aktivt i beslutninger og samarbejde samt udvikle bevidsthed om egne og andres grænser.

8. gang:

Aktiviteter:

1. Samtalerunde.
2. Leg. Eleverne vælger selv.
3. Rettigheder 2.
4. Afrunding.

Formål:

At overholde fælles regler, turde stå frem og argumentere for egen mening og være opmærksom på og tage hensyn til hinandens følelser og situation.

Generelt:

"Kort og godt" bør spilles med mindst 14 dages mellemrum i en periode. Alle lege og øvelser kan med fordel gentages løbende. Rettighedsarbejdet skal løbende revideres i klassen. Hele teamet om klassen og klassens forældre skal jævnlige informeres om arbejdet. Det kan anbefales at være to lærere i klassen under dette arbejde. Vi vil også anbefale en regelmæssig anvendelse af systemet "Trin for trin".

Undervisningsforslag til udskolingen:

1. gang:

Aktiviteter:

1. Samtalerunde om arbejdsform og indhold.
2. Navneleg.
3. Journalistøvelse.
4. Afrunding.

Formål:

At gøre eleverne bekendt med mål og form for undervisningen. At få tilsagn om elevernes aktive deltagelse og påbegynde arbejdet med at udbygge deres indbyrdes kendskab.

2. gang:

Aktiviteter:

1. Samtalerunde. "Hvad kan du huske fra sidst?"
2. Frugtsalat.
3. Ansvarlig, brokker og gæst.
4. Afrunding.

Formål:

At anerkende egne og andres stærke og svage sider, forstå egne og andres følelser og tage hensyn til dem, tage ansvar for sig selv og tage medansvar for fællesskabet.

3. gang:

Aktiviteter:

1. Samtalerunde. Opfølgning.
2. Holde fast leg.
3. Akvariet.
4. Afrunding.

Formål:

At give og modtage konstruktiv kritik, være opmærksom på andre og vænne sig til fysisk kontakt.

4. gang:

Aktiviteter:

1. Samtalerunde. Opfølgning fra sidst.
2. Genkendelsesleg.
3. Skibet 1.
4. Afrunding.

Formål:

Respekt og erkende hinandens forskelligheder, involvere sig personligt og udvikle selvværd med henblik på at handle i tillid til egne muligheder.

5. gang:

Aktiviteter:

1. Samtalerunde.
2. Blinkeleg.
3. Skibet 2.
4. Afrunding.

Formål:

At udbygge kendskabet til hinanden, skærpe opmærksomheden på indbyrdes relationer og at inddrage og anvende andres synspunkter konstruktivt.

6. gang:

Aktiviteter:

1. Samtalerunde fra sidst.
2. Familieleg.
3. "Kort og godt".
4. Afrunding.

Formål:

At vise forståelse for sammenhængen mellem den enkelte og fællesskabet, udnytte og udvikle egne kompetencer og handle i forhold til egne og andres følelser.

7. gang:

Aktiviteter:

1. Samtalerunde fra sidst.
2. Leg. Eleverne vælger selv.
3. Udsagn om piger og drenge.
4. Afrunding.

Formål:

At tage del i demokratiske processer, give noget af sig selv til fællesskabet og bryde egne grænser.

8. gang:

Aktiviteter:

1. Samtalerunde fra sidst.
2. Leg. Eleverne vælger selv.
3. Positiv anerkendelse 4.
4. Afrunding.

Formål:

At udvise respekt for det enkelte menneske og forskellige kulturer og handle i forhold til dette.

Generelt:

Alle øvelserne kan med fordel gentages i løbet af skoleåret. Spillet "Kort og godt" skal gentages. De øvelser, der er foreslået under undervisningsforslag til mellemtrinnet, er også meget anvendelige for udskolingseleverne. De fleste af de her skitserede øvelser, kan også med fordel bruges fra 5. klasse. Det er vigtigt at give god tid til den indledende samtalerunde. Vær opmærksom på, at alle i løbet af forløbet får tildelt taletid.

Øvelse:

Fællestegning

Mål:

Afdækning af elevernes evner til samarbejde og den enkelte indsats.

Aldersgruppe:

Alle.

Gruppetørrelse:

Hele klassen.

Varighed:

Ca. 30 min.

Materialer:

1 stort hvidt karton og tuscher i forskellige farver – undgå gul.

Udførelse:

Klassen sidder i rundkreds. Midt på gulvet lægges karton og farver. Opgaven er nonverbal og eleverne informeres om, at det er en FÆLLES tegning, der skal frembringes. Hver elev må tegne, som de vil, men når de løfter tuschen, er det den næstes tur. Det kan anbefales, at hver elev tegner to gange.

Variation:

Eleverne deles op i grupper med 4 eller 5 personer i hver. Eleverne placeres stående omkring et bord, hvorpå der ligger et stort stykke karton. Alle elever får på forhånd en farve uddelt af læreren. Der må ikke byttes farver undervejs i øvelsen. Øvelsen er nonverbal, og der må ikke skrives tal eller bogstaver. Læreren fortæller en kort historie og afslutter med at fortælle, at eleverne nu skal tegne en fællestegning. Afsæt 20 min. til denne øvelse.

lagttagelse:

Hvordan fungerer eleverne sammen? Hvem styrer, og hvordan styres der? Er der elever, som næsten ingen plads tager, eller elever som "fylder" det hele og bruger meget tid. Er der nogen, der tegner over andres tegning? Vender tegningerne den samme vej? Samtal med eleverne efterfølgende om processen og resultatet.

Øvelse:

Venskabstrappen 1

Mål:

Lære at tale ordentligt til hinanden, lære at lytte, beskrive og løse små konflikter.

Aldersgruppe:

Indskoling og mellemtrin

Gruppetørrelse:

Hele klassen.

Varighed:

Intro ca. 45 min. Opfølgning ca. 45 min.

Materialer:

Tavle, karton.

Udførelse:

Samtale med elever om konflikter. Læreren tegner, ved at anvende en konkret case, der er kendt for alle, en konflikts udvikling på tavlen. Herefter introduceres afspændende og optrappende sprogbrug. Venskabstrappen optegnes på stort karton og hænges et synligt sted i klassen. Ved kommende konflikter i klassen, skal eleverne fremover forsøge at placere konflikten på trappen og tænke løsninger i fællesskab.

Lektie:

Eleverne skal til næste gang fortælle om en typisk konflikt fra klassen. Disse diskuteres fælles. Herefter spilles der små rollespil.

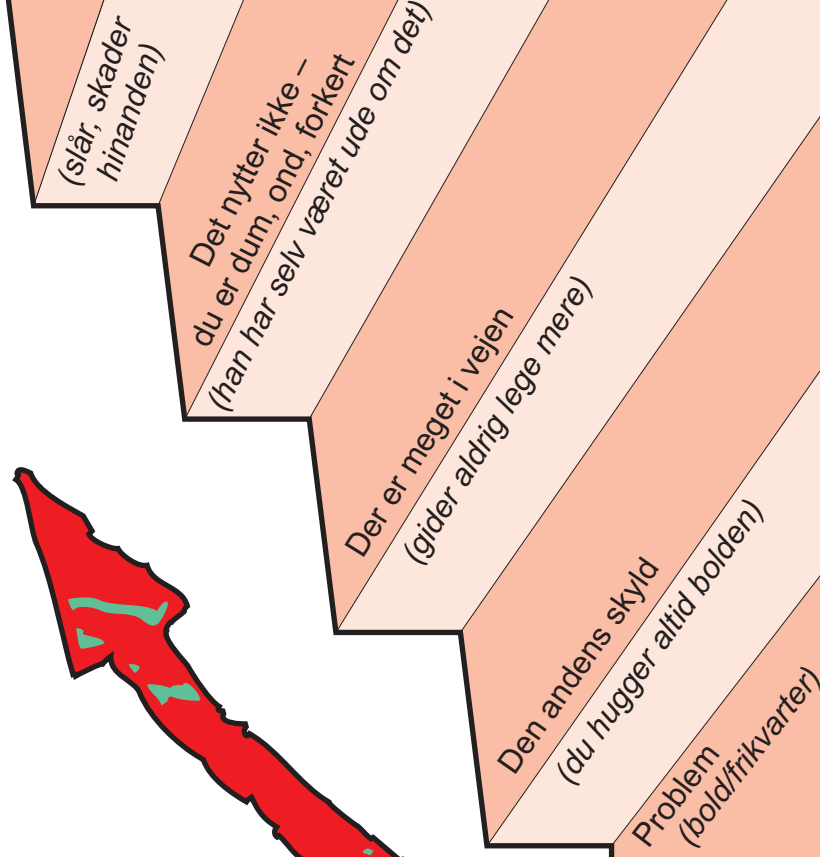
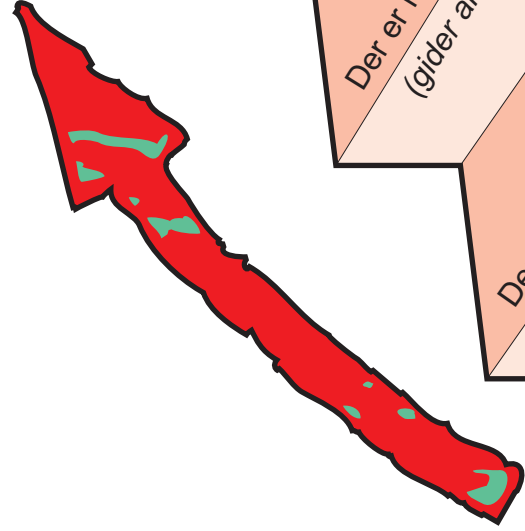
lagttagelse:

Arbejdet med konflikthåndtering ved hjælp af venskabstrappen skal fremover foregå løbende.

Venskabstrappen

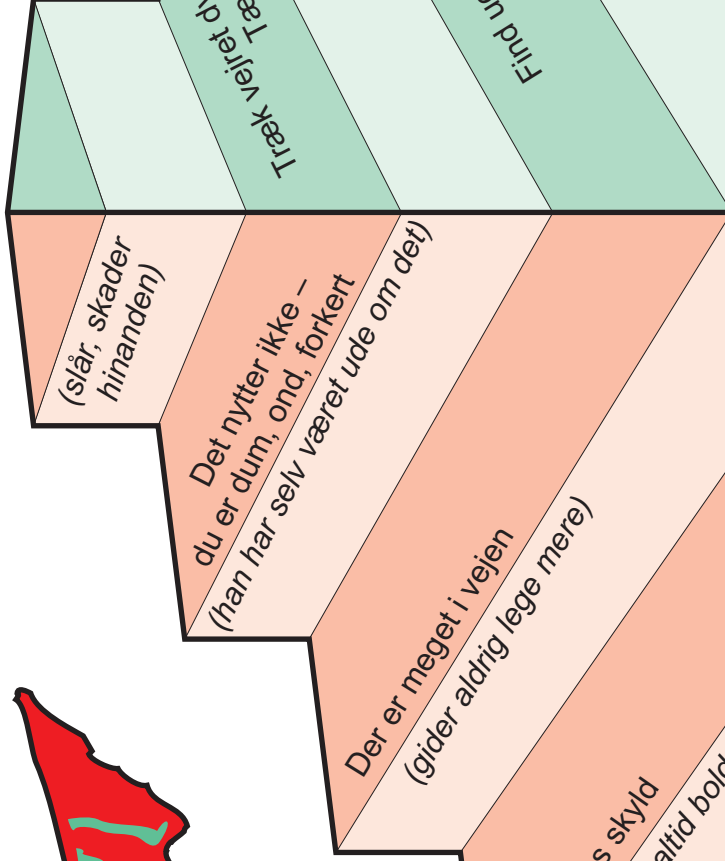
De fleste konflikter
er misforståelser
– slå hjernen til:
Spørg hvad
meningen er.

I vredens
Hent en
vold voksen

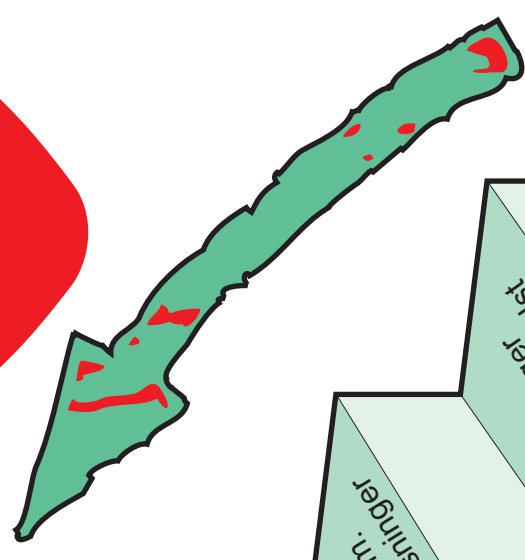
Uvskabstrappen

Optrappende sprogbrug
angriber
kritiserer
du-sprog
afbryder
ligeglad
går efter personen

Venskabstrappen

Afspændende sprogbrug
respekterer den anden
jeg-sprog
interesseret
udtrykker sit ønske
lytter til ende
går efter problemet

Øvelse:

Venskabstrappen 2

Emneforslag til små rollespil i klassen

- At blive holdt udenfor
- At holde sig selv udenfor
- At lege i frikvarteret
- At gå til fødselsdag
- En ødelægger det, når andre har det sjovt
- Låne ting af andre
- At bede andre om hjælp
- Nogen beklager sig
- Nogen vil bestemme
- Nogen hakker på de andre
- Nogen har hemmeligheder
- Hvad gør jeg, når nogen skubber og driller?
- Hvad gør en god kammerat?
- Hvad gør jeg, hvis nogen mobber?

Øvelse:

Rettigheder 1-5

Mål:

At eleverne får klarhed over, hvilke rettigheder der skal være gældende i deres klasse. At få opstillet spilleregler (struktur og rammer) eleverne har ejerskab til. Anerkendelse af eget og andres værd og værdigrundlag.

Aldersgruppe:

Alle.

Gruppestørrelse:

Alene, parvis, grupper og til slut hele klassen.

Varighed:

Løbende arbejde. Intro ca. 45 min.

Materialer:

A4 papir og et stort stykke karton.

Udførelse:

1. Læreren giver eksempler på personlige rettigheder. (Retten til at blive lyttet til, retten til egne grænser osv.)

2. Læreren forklarer målet med selve øvelsen: En fælles plakat med de rettigheder, børnene oplever, de har, og som de gerne vil have respekteres.

3. **Indskoling:** Eleverne sidder parvis og samtaler om rettigheder. (Ca. 5 min.) Herefter sættes eleverne i grupper af 4 eller 5 elever. (Ca. 15 min.) Dernæst skrives gruppernes forslag på tavlen. Læreren udfærdiger efterfølgende en plakat.

4. **Mellemtrin og overbygning:** Eleverne sidder enkeltvis og noterer de rettigheder, som de finder vigtige. Læreren indsamler dem og skriver dem på en lang liste til næste gang. Listen kopieres og uddeles til grupper på 4-5 elever. Grupperne finder de 5 vigtigste rettigheder og noterer dem ned. Dernæst dannes nye grupper, og de 5 vigtigste rettigheder noteres ned. Herefter fælles gennemgang, hvor læreren noterer alle de fremkomne forslag på tavlen og senere fremstiller en stor plakat.

5. I en senere fælles drøftelse kan følgende spørgsmål rejses: Hvad betyder de enkelte rettigheder? Hvilken virkning har det på os, hvis vi overtræder vores egne rettigheder eller tillader andre at gøre det? Hvordan kan vi holde fast i vores rettigheder? Hvilke rettigheder skal vi særligt have fokus på i denne periode? Hvilke sanktioner skal evt. indføres ved overtrædelser? Hvordan ville det være i klassen, hvis alle de opstillede rettigheder blev overholdt? Osv.

lagttagelse:

Dette arbejde skal løbende evalueres. Plakaten må aldrig blive "usynlig" for eleverne. Forældrene skal have en kopi af rettighederne og opfordres til jævnlige tale med børnene om dem. De skal ligeledes informeres om, hvilken rettighed, der specielt er fokus på i en periode. Efter ca. 2 mdr. er det en god ide at gentage øvelsen.

De lister, den enkelte elev i mellemtrin og overbygning har skrevet alene, giver et godt indblik klassens problematik og vil kunne afsløre mobning og mistrivsel.

Øvelse:

Akvariet

Mål:

At eleverne får udbygget kendskabet og forståelsen kønnene imellem, at lytte aktivt og turde sige sin mening.

Aldersgruppe:

Mellemtrin og udskoling.

Gruppestørrelse:

Hele klassen.

Varighed:

Ca. 60 min.

Udførelse:

Pigerne placeres på stole i en lille rundkreds i midten af lokalet med ansigtet mod midten, og drengene placeres på stole i rundkreds med god plads imellem bag pigerne. Eleverne instrueres i øvelsen.

1. Læreren stiller pigerne spørgsmålet: Hvordan er det at være en del af pigegruppen i denne klasse? Hvad er godt, og hvad kunne blive bedre?
2. Alle pigerne skal svare. De må ikke afbryde hinanden. Drengene skal være helt tavse. De skal lytte.
3. Pigerne skal nu være helt tavse, og drengene får stille spørgsmålet: "Hvordan tror du, det er at være en del af pigegruppen i denne klasse?". "Hvad har du hørt pigerne fortælle?". Alle drengene skal svare. De må ikke afbryde hinanden. Pigerne skal lytte.
4. Pigerne må nu stille spørgsmål eller kommentere drengenes udsagn.
5. Drengene må nu svare eller kommentere pigernes udsagn.
6. Øvelsen gentages med drengene i centrum.

Iagttagelse:

Det er en god ide at starte med pigerne i centrum. De har ofte lidt flere ord og er lidt mere vant til at sige deres mening. Drengene kan derfor blive inspireret af pigerne, når det bliver deres tur. Hvis der er mange elever i en klasse, kan det være en fordel at dele øvelsen over 2 gange. Dermed skabes der også bedre tid til en leg.

Øvelse:

Udsagn om drenge og piger

Mål:

Eleverne vænner sig til at modtage og anvende positiv kritik og give plads for andres synspunkter og fremme en positiv stemning i klassen.

Aldersgruppe:

Mellemtrin og udskoling.

Gruppestørrelse:

Hele klassen.

Varighed:

Ca. 90 min.

Materialer:

4 store stykker karton og 2 blå og 2 røde spritpenne. 2 lærere og 2 lokaler.

Udførelse:

Læreren har på forhånd skrevet følgende på de 4 ark: *Pigerne synes, drengene er gode til:* på et ark, og *pigerne synes, drengene kunne blive bedre til:* på et andet ark, ligeledes på drengenes to ark. Klassen deles nu i pige- og drengehold, og de går til hver sit lokale. Eleverne opfordres til i første omgang enkeltvis at skrive udsagn på de to ark. Sommetider skal eleverne hjælpes til formuleringer. Der skal afsættes ca. 20 min. til den del af øvelsen. Et udsagn er gældende for hele gruppen, selv om kun én synes det, f.eks. "Pigerne synes, at drengene er gode til: at finde på lege."

Derefter samles klassen i rundkreds igen. Der samtales om et ark ad gangen. Læreren læser udsagnene op, så alle kan høre dem, og en elev holder arket således, at alle kan se det. Der kan så stilles spørgsmål til eller kommenteres på de enkelte udsagn. Det skal understreges overfor eleverne, at det ikke må siges, hvem der fandt på det enkelte udsagn. De 4 ark hænges derefter op på et synligt sted i klassen.

Iagttagelse:

Det er en god ide, at læreren efterfølgende tager kopier af udsagnene og uddeler dem til forældrene eller bruger de store ark som udgangspunkt til samtale om klassens trivsel til et forældremøde. For at sikre en stadig udvikling i klassen er det vigtigt, at læreren bruger udsagnene aktivt og løbende i undervisningen. Ved at påpege iagttaget uhensigtsmæssig adfærd hjælpes eleverne med at huske. I klasser med dårlig trivsel skal der særlig hjælp til at formulere de positive udsagn. Sommetider kan det være en fordel at dele øvelsen over 2 gange, så der også bliver tid til en leg. Der skal helst være nogenlunde lige så mange positive som negative udsagn efter endt øvelse.

Øvelse:

Ansvarlig, gæst og brokker

Mål:

Eleverne får kendskab til, hvordan deres samværsform virker på andre, og de får lejlighed til at diskutere, hvordan klassen fungerer.

Aldersgruppe:

Mellemtrin og udskoling.

Gruppestørrelse:

Alene og i grupper på 4-5 elever.

Varighed:

En dobbeltlektion.

Materialer:

Case om xx-klassen, almindeligt A4 papir, kopier af gruppespørgsmål og elevskema.

Udførelse:

Eleverne opdeles i grupper på 4 eller 5 og historien om XX-klassen læses højt.

Eleverne kan opdeles på følgende måde:

	a	b	c	d	e
1	Oscar	Clara	Oliver	Emma	Mikkel
2	Helene	Emil	Marie	Holger	Cecilie
3	Mads	Sarah	Mikkel	Julie	Muhamed
4	Katrine	Nicolai	Maria	Jacob	Louise
5	Simon	Anna	Martin	Amalie	Marcus

Gruppespørgsmålene løses først af grupperne 1, 2, 3, 4 og 5. Grupperne fremlægger herefter deres resultat for klassen. Grupperne a, b, c, d og e går sammen og løser samme opgave og fremlægger for hele klassen. Her skal lægges vægt på, hvad der var forskelligt fra første opgaveløsning, Kom der nye forslag? Osv.

Eleverne får nu udleveret et elevskema med klassens navne (s. 21). De skal her vurdere hvilken gruppe, de selv tilhører, og hvilken gruppe de mener, deres kammerater tilhører.

I rundkredsen får børnene lejlighed til at fortælle, hvordan de ser sig selv i klassen, og hvordan de ser deres kammerater. De får lov til at stille spørgsmål, og kammeraterne skal kunne begrunde, hvorfor de har vurderet, som de har.

Når alle har fået svar på de spørgsmål, de måtte have, laver læreren en opgørelse over, hvor mange ansvarlige, gæster og brokkere, der er i klassen.

Opgørelsen medbringes til næste gang og bruges i samtalerunden som indledning og opfølgning fra sidst.

Drøft her, hvad det betyder for klassen, hvis der er mange af én slags, eller hvis klassen eventuelt mangler en gruppe. Husk, at det er bedre at være brokker end gæst og bedre at være ansvarlig end brokker!

Snak om, hvad netop jeres klasse kan bruge denne øvelse til.

Case om XX-klassen

En historie om XX-klasse

xx-klasse på en skole har det ikke godt med hinanden og lærerne. I timerne er der megen uro. Der er tit nogle, der afbryder, når lærerne er i gang med at undervise. En del af eleverne har sjældent lavet deres lektier. Timen starter ofte med, at nogen er blevet drillet eller generet på anden måde. Der er faktisk mange på skolen, som er bange for nogle af drengene i klassen.

En del af eleverne er meget på vagt over for hinanden. Det er meget vigtigt for dem, at alt går retfærdigt til. De er derfor meget på vagt over for, om nogen får lov til noget, som andre ikke får lov til.

Klassen kan faktisk deles op i 3 grupper.

Den første gruppe består af elever, som passer deres ting. De forsøger at få deres kammerater til lege sammen i frikvartererne. De gør, hvad de kan, for at klassen skal have det godt sammen. Lad os kalde dem de ansvarlige.

De synes dog ikke, at det er rart at gå i klassen. En af de ting, de er kede af, er, at en gruppe elever i klassen driller meget, når de voksne ikke er i nærheden. Hos nogle af lærerne forstyrrer de også meget i timerne. De hakker tit på de andre. De synes altid, at lærerne gør forskel. De brokker sig ofte, når de får lektier for. Fra dem hører man tit bemærkninger som: "Øv! – hvorfor må han/hun det? Det er da uretfærdigt?" Lad os kalde dem brokkere.

Den tredje gruppe i klassen passer helt sig selv. De gør, hvad de skal. De leger med hinanden i frikvartererne, men gør ikke noget for at få andre med i deres gruppe, og de griber ikke ind, hvis nogen generer hinanden. De er faktisk gæster i klassen.

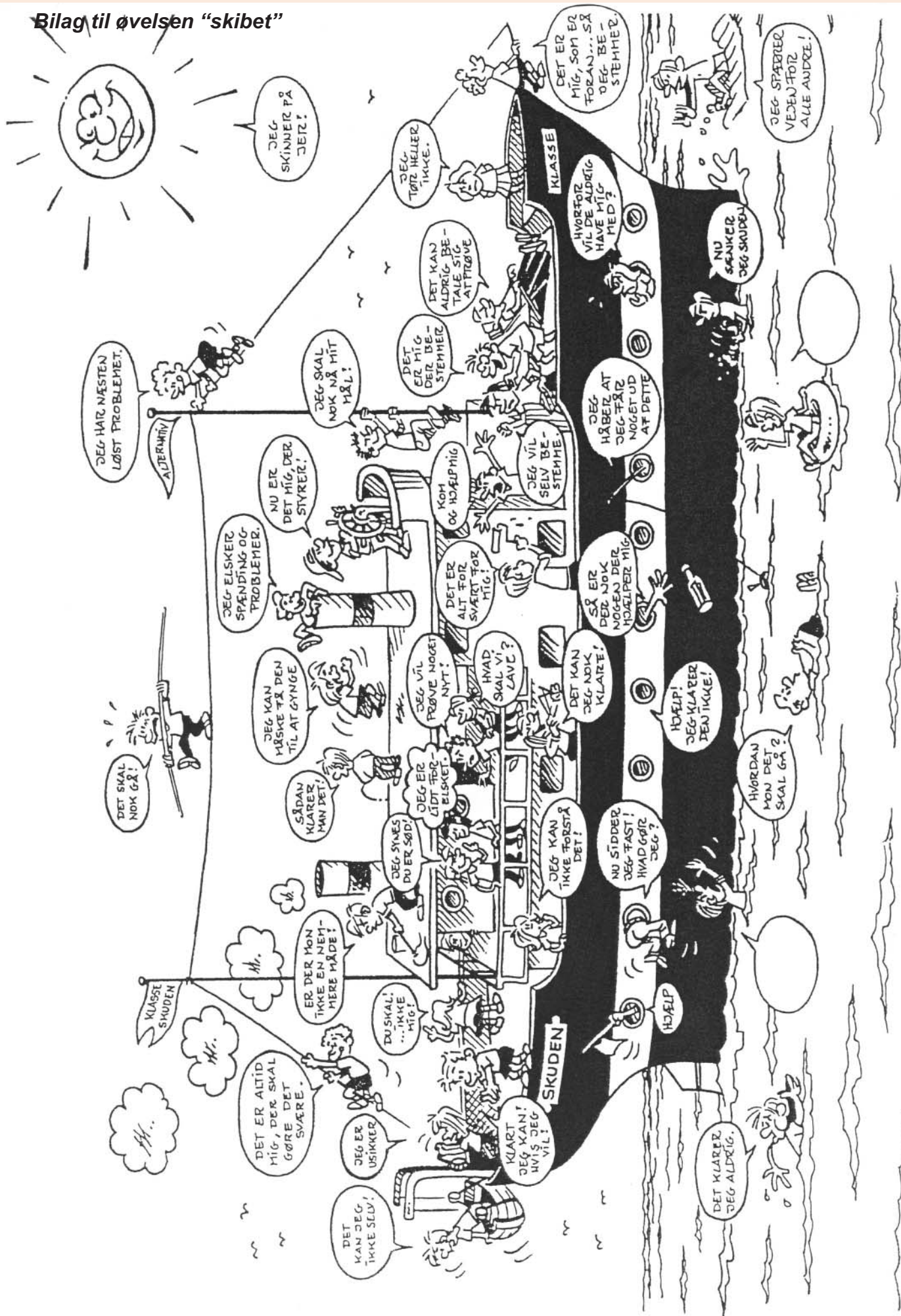
De ansvarlige har snakket med deres forældre om, hvad de kan gøre. Forældrene er blevet enige om, at børnene selv skal forsøge at løse problemerne sammen med deres lærere.

I skal nu i grupper drøfte, hvad klassen kan gøre for at få det bedre.

Gruppespørgsmål

1. Hvad er problemerne i klassen?
2. Hvad kan eleverne gøre anderledes i timerne?
3. Hvad kan eleverne gøre anderledes i frikvartererne?
4. Bliv enige i gruppe om, hvad I vil foreslå klassen.
5. Snak om, hvad der gør jeres forslag godt.
6. Var det svært at blive enige? Hvis ja, hvad gjorde det svært?

Øvelse:

Skibet 1 og 2

Mål:

At eleverne bliver klar over egen og andres rolle i klassen, og at de lærer at give og modtage konstruktiv feedback.

Aldersgruppe:

Mellemtrin og udskoling.

Gruppetørrelse:

Hele klassen.

Varighed:

2 dobbeltlektioner.

Materialer:

Kopi af "Klasseskuden" i A4 til alle og 1 kopi i A3. Downloades i fuldt format.

Udførelse:

1. Udsagnene på "Klasseskuden" læses højt. Det forklares, at kønnet på personerne ikke er relevant, men at det er udsagnet og positionen, der er vigtig. Eleverne arbejder enkeltvis, og der skal ikke samtales undervejs. Eleverne skal starte med at skrive deres navn øverst på papiret.

2. Alle elever finder nu det udsagn, der passer bedst på dem selv.

3. De går op og skriver sig på den store kopi, der hænger et tilgængeligt sted i klassen.

4. Derefter placerer de deres kammerater på egen kopi.

5. Herefter sætter de sig i rundkreds og fortæller en ad gangen, hvor de har placeret sig selv. De giver en begrundelse for den valgte placering.

6. Der er efterfølgende mulighed for at få feedback fra de øvrige elever. Her er det også vigtigt, at der gives begrundelser med eksempler (fra nyere tid) på placeringen.

7. Læreren samler de udfyldte kopier ind.

Vigtigt:

På mellemtrinnet kan man lade det være frivilligt, om børnene vil give feedback. Men i udskolingen bør alle give alle feedback. Da det er tidskrævende at høre alle elever, kan det være en god ide at foretage øvelsen over 2 undervisningsgange, således at der også bliver tid til at lege og afrunde lektionerne ordentligt. Det er vigtigt, at læreren samler alle de udfyldte ark ind efter endt øvelse og gemmer dem. Når øvelsen senere på året gentages, kan udviklingen både for den enkelte og hele klassen lettere iagttages.

Øvelse:

Positiv anerkendelse 1

Mål:

At være bevidst om egne ressourcer og at kunne udtrykke dette over for en gruppe.

Aldersgruppe:

Alle.

Gruppetørrelse:

Hele klassen.

Varighed:

15 min.

Materialer:

Ingen.

Udførelse:

Klassen sidder i en rundkreds. Eleverne fortæller nu på skift en ting, som de selv er gode til.

For eksempel: "Jeg er god til at finde på lege", "Jeg er god til at lytte".

Variation:

Eleverne nævner 3 ting. Hvis en enkelt elev ikke kan finde på noget positivt at sige om sig selv, beder læreren om hjælp fra kammeraterne og har også selv et udsagn parat.

Iagttagelse:

Hvem er det let for? Hvem er det svært for? Hvem siger det samme som de andre?

Øvelse:

Positiv anerkendelse 2

Mål:

At forøge og nuancere ordforrådet til anerkendelse.

Aldersgruppe:

Mellemtrin og udskoling.

Gruppetørrelse:

Hele klassen.

Varighed:

1-2 lektioner.

Materialer:

Tavle, papir og blyanter.

Udførelse:

Fortæl eleverne om begreber som positive egenskaber, kvaliteter og ressourcer. Giv eksempler fra følgende kategorier:

- Praktiske evner
- Fysiske evner
- Kunstneriske evner
- Boglige evner
- Sociale evner
- Følelsesmæssige styrker

Eleverne inddeles i grupper. I grupperne nedskriver de på papir, hvilke positive kvaliteter og færdigheder, de beundrer hos andre. Gruppernes tilbagemelding samles på en stor fælles planche til ophæng i klassen.

Variation:

Klassen laver en fælles brainstorm.

Iagttagelse:

Hvem deltager aktivt og engageret? Er klassen i stand til at finde på mange ting?

Øvelse:

Positiv anerkendelse 3

Mål:

At lære at give udtryk for og modtage anerkendelse og øge deres selvtillid.

Aldersgruppe:

Alle.

Gruppetørrelse:

Hele klassen.

Varighed:

20 minutter.

Materialer:

Ingen.

Udførelse:

Eleverne sidder i rundkreds. På skift skal man sige et positivt udsagn til den, der sidder 2 pladser til højre for en.

Variation:

Gentag øvelsen med andre pladser.

Iagttagelse:

Er der elever, hvor det er svært at finde på noget?

Øvelse:

Positiv anerkendelse 4

Mål:

At hver elev på skrift modtager nogle positive kommentarer fra alle deres klassekammerater.

Aldersgruppe:

Mellemtrin og udskoling.

Gruppetørrelse:

Hele klassen.

Varighed:

2 lektioner.

Materialer:

Et ark A4 karton til hver elev, et notat ark til hver, en tusch til hver og malertape.

Udførelse:

1. Læreren gennemgår forløbet i øvelsen og nævner evt. eksempler på, hvad der kan skrives, f.eks. "giver gode ideer i gruppearbejde" eller "holder altid aftaler". Der må ikke gives negative kommentarer i denne øvelse.
2. En stille refleksionspause, hvor hver enkelt noterer, hvad han/hun vil skrive til de andre. Dette er vigtigt for at sikre nuancerede kommentarer, for at sikre at alle skriver noget til alle, og at ingen stopper for længe op for at tænke over enkelte elever.
3. Hver elev får et ark på ryggen.
4. Alle rejser sig og går rundt og skriver, indtil alle har fået samme antal kommentarer. Det styrer læreren.
5. Tilbage i kredsen tages arket af og læses for sig selv.
6. På skift læser eleverne et af deres udsagn højt, f.eks. et de ikke helt forstår, eller det de er blevet mest glad for.

Variation:

Øvelsen laves opdelt med henholdsvis pige- og drengegruppen.

Iagttagelse:

Hvordan virker øvelsen? Fremmer den en god stemning?

Øvelse:

Kort og godt

Mål:

At kommunikere på en ny måde, sætte ord på følelser, opleve nye sider hos sig selv og kammeraterne, være ansvarlig overfor egen adfærd og at sige det, man ellers aldrig får sagt.

Aldersgruppe:

Mellemtrin og udskoling

Gruppetørrelse:

Hele klassen.

Varighed:

2 lektioner.

Materialer:

Kortspillet "Kort og godt". Læs vejledningen.

Udførelse:

1. Klassen placeres i en rundkreds. Et bord stilles i midten. Kortene placeres i en bunke med bagsiden opad.
2. Eleverne trækker på skift et kort fra bunken, læser kortet højt i klassen.
3. Kortet gives derefter til den, man synes, at kortet passer bedst til samtidig med, at man forklarer hvorfor.
4. Hvis en elev har trukket et kort, som personen ikke kan give, kan man vælge, at lade en anden i gruppen placere kortet. (Man kan kun "passe" én gang.)
5. Afrunding af spillet: Når alle elever har prøvet at give et kort, undersøges det, om der er nogle elever, der ikke har modtaget et kort. Derefter tages en runde, hvor resten af klassen kommer med forslag til udsagn, der ville passe godt på de pågældende elever. Det kan nemlig være værre ikke at få et kort, at blive overset end at få et "negativt" kort.

Variation:

Eleverne kan selv fremstille et komplet spil med egne udsagn.

Øvelse:

Journalistøvelsen

Mål:

At udbygge kendskabet til hinanden og opdage nye sider elever imellem samt at skabe grobund for en eventuel genoptagelse af tidligere venskaber.

Aldersgruppe:

Alle.

Gruppetørrelse:

Parvis (eller i variation grupper på 4 eller 5 elever.)

Varighed:

Ca. 30 min.

Materialer:

Ingen.

Udførelse:

Eleverne står i rundkreds og ser sig grundigt omkring. Opgaven er, at de, når øvelsen går i gang kan vælge at stille sig hen foran én, de ikke kender så godt eller ikke har talt med længe. De kan også vælge at blive stående og se, hvem der gerne vil tale med dem. Der kan altså vælges mellem: at vælge eller blive valgt. Øvelsen er nonverbal, og der må ikke via tegn eller fagter aftales noget, inden læreren sætter øvelsen i gang. De skal informeres om, at de i 2 minutter får lejlighed til at stille spørgsmål. De skulle gerne efter endt øvelse vide noget om den anden, de ikke vidste i forvejen. Når eleverne står parvis, fortæller læreren, hvem der er A, og hvem der er B. De må være ligeså nysgerrige som journalister. Eleverne skal sætte sig ned over for hinanden og med god plads mellem parrene fordelt rundt i lokalet. A starter med at stille spørgsmål. Efter 2 minutter må B stille A spørgsmål. Hvis de får stillet spørgsmål, de ikke har lyst til at svare på, må de gerne sige "pas".

Når de 4 minutter er gået, samler læreren op på øvelsen ved at stille spørgsmål, der besvares ved at række hånden op: "Hvor mange fandt ud af noget, de ikke vidste i forvejen?", Hvor mange synes, det var svært at finde på spørgsmål?, Hvor mange var nødt til at sige "pas" til et spørgsmål? Og til sidst et spørgsmål som lægger op til kort dialog: Hvilke spørgsmålstyper er gode at stille til at finde ud af noget nyt?"

Øvelsen gentages 3 gange. Hver gang med lærerspørgsmål ind i mellem hver runde og til slut en dialog om, hvad eleverne kan få ud af selve øvelsen.

Variation:

Selve formen på øvelsen er vældig god til at danne grupper. Her kan oplægget være:

Dan grupper på 4 elever. Sørg for, at der i gruppen mindst er en, du kender godt (en støtte), og mindst én du ikke kender så godt (en udfordring). Denne variation er også nonverbal og øvelsen er ikke slut, før alle er tilfredse med deres gruppe. Øvelsen tager længere tid, men tiden er givet godt ud. Denne måde at danne grupper på kan bruges i mange andre sammenhænge, – både i faglige og sociale. Denne variation er velegnet i øvelsen om "Ansvarlige, gæst og brokker" og fællestegningsøvelsen.

lagttagelse:

Er der nogen, der aldrig bliver valgt? Blev eleverne bedre til at stille spørgsmål undervejs? Valgte eleverne faktisk nogle, de ikke kendte så godt? Kunne de overholde reglen om at øvelsen er nonverbal?

Leg:

Byg en lerfigur

Mål:

At observere og fremme samarbejdet i gruppen.

Aldersgruppe:

Indskoling og mellemtrin.

Varighed:

45 min.

Materialer:

Ler og aviser til afdækning.

Opgave:

Børnene opdeles i grupper med ca. 6 i hver. Hvert barn får udleveret en klump ler. Hver enkelt gruppe skal blive enige om, hvilken fællesfigur de vil frembringe. Figuren bygges på midten af bordet, og hver elev bidrager med sin egen klump ler i fremstillingen.

Variation:

Legen kan gennemføres verbalt eller nonverbalt.

lagttagelse:

Hvordan fungerer den enkelte gruppe? Hvem er den styrende? Hvem er medløber og hvem trækker sig helt ud?

Giver børnene plads til hinanden – lytter de til hinanden? Hvordan er tilfredsheden i den enkelte gruppe m.h.t. processen og det færdige resultat?

Leg:

Kortleg

Mål:

At træne samarbejde og vænne eleverne til fysisk kontakt.

Aldersgruppe:

Indskoling og mellemtrin.

Varighed:

Ca. 20 min.

Materialer:

2 sæt spillekort.

Opgave:

Alle sidder på stole i rundkreds. Hver elev får et spillekort. Læreren har et sæt spillekort og vender et kort ad gangen. Hvis det bliver en hjerter, må alle med et hjerterkort rykke en plads mod højre. Når det er ruder, rykker de med ruder osv. Hvis der sidder nogen på den stol, man rykker til, skal man sætte sig på skødet af personen. Hvis man selv har en på skødet, kan man ikke rykke sig i den runde. Det gælder om at komme først tilbage til sin egen plads, hvor der ikke skal sidde nogen andre.

lagttagelse:

Hvordan reagerer deltagerne på at sidde oven på hinanden. Er de afslappede eller anspændte? Den enkeltes reaktion på fysisk kontakt.

Leg:

Ballonleg

Mål:

At fremme samarbejdet i klassen og skabe fælles oplevelser.

Aldersgruppe:

Indskoling og mellemtrin.

Varighed:

Ca. 20 min.

Materialer:

Balloner

Opgave:

Alle elever stiller sig i en stor gruppe på gulvet. Læreren kaster en ballon ind over dem, de får at vide, at den ikke må røre gulvet.

lagttagelse:

Hvem lukker sig selv ude? Hvem lukker andre ude?
Hvem har en tendens til at styre legen? Er der nogen, der skal have hjælp til at deltage i legen? Er der nogen, der ikke får rørt ballonen?

Variation:

Tilføj en ballon. Kun piger, drengene observerer - og omvendt.

Først gennemføres legen verbalt og bagefter nonverbalt.

Leg:

Spejlleg

Mål:

At opøve evnen til koncentration, tæt kontakt, nonverbal kommunikation og rumorientering.

Aldersgruppe:

Indskoling og mellemtrin.

Varighed:

15 min.

Materialer:

Ingen. God plads.

Opgave:

Eleverne skal parvis se hinanden i øjnene og samtidig bevæge sig rundt i hele rummet og i forskellige tempi og med forskellige bevægelsesformer. De skal følge hinanden nøje. Man skiftes til at føre an efter anvisning fra læreren. Der må ikke tales sammen undervejs.

Variation:

Der må tales sammen.

lagttagelse:

Hvordan foregår samarbejdet? Overholdes reglerne? Skiftes man til at lede? Laver nogle bevægelser, der er umulige at følge?

Diskussion: Er det lettere at lede end at blive ledt? Er det også sådan i andre situationer?

Leg:

Slangeleg

Mål:

At øge elevernes koncentration og evne til at lytte.

Aldersgruppe:

Indskoling.

Varighed:

10 minutter.

Materialer:

Et tørklæde.

Opgave:

Et barn vælges til at være slange. Hun får bind for øjnene og anbringes midt i rummet. De øvrige børn lukker øjnene under legen. Både slange og de øvrige børn bevæger sig rundt i lokalet. Slangen skal hvisle hele tiden og prøve at fange så mange som muligt.

Når slangen rører ved en person "dør" vedkommende så højt og dramatisk, som de har lyst til. Når de er døde, må de åbne øjnene.

Variation:

Legen kan laves i mindre hold, så bliver det ikke så voldsomt.

lagttagelse:

Kan eleverne overholde reglerne, f.eks. holde øjnene lukket under legen? Passer børnene på hinanden eller bliver de for voldsomme?

Leg:

Samle Familien

Mål:

At kommunikere konstruktivt og have fysisk kontakt.

Aldersgruppe:

Alle.

Varighed:

15 minutter.

Materialer:

Kort med "familienavne", stole svarende til antallet af "familier".

Opgave:

Et antal små kort, svarende til antallet af deltagere, mærkes med familienavne og position i familien. Hver familie har 4 medlemmer – og fire kort, fx. "mor Jensen", "far Jensen", "datter Jensen" og "søn Jensen". Der kan suppleres med en baby i familierne, hvis der er behov for det i forhold til elevantallet.

Kortene blandes og uddeles til deltagerne. Når læreren giver tegn, går alle rundt i lokalet og bytter kort med de andre deltagere (kortenes bagside opad!)

På et tegn fra læreren ser eleverne på deres kort, og alle medlemmerne af en familie finder hinanden og sætter sig på en og samme stol: far Jensen nederst, så mor, søn og datter. Den familie, der først sidder ned, har vundet.

Variation:

Ved yngre elever kan familienavne erstattes med symboler på kortene.

Den familie, der sidst sidder ned, udgår. Legen leges igen med de resterende familier.

Legen kan leges verbalt og nonverbalt. Det kan anbefales at starte med at lege legen 2 gange nonverbalt og 3. gang lege den "med lyd".

lagttagelse:

Hvor hurtigt finder familierne hinanden? Søger deltagerne aktivt efter deres familier, eller står de og råber efter deres familie? Hvordan reagerer deltagerne på at sidde oven på hinanden? Er de afslappede eller anspændte. Hvordan finder man hinanden uden ord? Går det hurtigere eller langsommere nonverbalt?

Leg:

Genkendelsesleg

Mål:

At øve fysisk kontakt og lære hinanden bedre at kende.

Aldersgruppe:

Alle.

Varighed:

15 minutter.

Materialer:

Et tørklæde.

Opgave:

Eleverne sidder i rundkreds. En elev får bind for øjnene og føres ind i midten. Han drejes et par gange rundt, så orienteringen mistes. Læreren peger på en elev, som så går ind i midten. Eleven omfavner, trykker den "blinde" elev i hånden eller lignende. Derefter går eleven tilbage på sin plads. Tørklædet fjernes fra elevens øjne, som nu har 3 gæt til at finde ud af, hvem der var inde i kredsen.

Variation:

At den "blinde" elev mærker på den anden elevs krop.

lagttagelse:

Hvordan har eleverne det med kropskontakt? Er nogle lettere at gætte end andre? Hvorfor? Hvordan er det ikke at kunne se?

Leg:

"Holde fast leg"

Mål:

Fremme kontakten piger og drenge imellem.

Aldersgruppe:

Mellemtrin og udskoling.

Varighed:

20 minutter.

Materialer:

Stole til halvdelen af børnene.

Opgave:

Til denne leg skal der være et ulige antal elever f.ex. 11 drenge og 10 piger. Hvis antallet og køn ikke lige passer, kan man justere ved at læreren deltager, og nogle drenge "spiller" piger eller omvendt.

11 stole sættes i rundkreds, pigerne sætter sig på stolene. Drengene stiller sig op bagved stolene med hænderne ned langs siden, således at hver dreng står bagved en pige. Undtagen en dreng, der står med en tom stol foran sig. Hans opgave er nu at få en pige over på sin stol. Dette gøres ved at blinke til en af de siddende piger. De øvrige drenge har nu til opgave at holde på deres piger. Når der blinkes til ens pige, skal drengen lægge hænderne på hendes skulder og holde hende fast. Lykkes det ikke at forhindre pigen i at flygte, er det nu denne dreng med en tom stol foran sig, der skal blinke en pige over på sin stol. Det skal pointeres, at det kun er skuldrene, der må holdes fast i, derefter bytter drenge og piger.

lagttagelse:

Hvordan er kontakten mellem drengene og pigerne? Hvem er hurtig, engageret, genert eller voldsom?

Leg:

Frugtsalat

Mål:

At bytte pladser, få "varmet op", grint sammen og bevæget sig.

Aldersgruppe:

Alle.

Varighed:

10 minutter.

Materialer:

Stole i rundkreds.

Opgave:

Eleverne sidder i rundkreds. Der er en stol mindre end elever. En elev står i midten og siger fx.

- alle de, der har spist morgenmad, bytter plads.
- alle de, der har cowboybukser på, bytter plads.
- alle de, der har en lillebror, bytter plads.
- alle de, der går til fodbold bytter plads.

Hvis der siges "frugtsalat bytter alle plads"

Den elev, der ikke når at få en stol, skal stille sig ind i midten og finde på et nyt udsagn.

Variation:

Man kan give eleverne frugtnavne. Således at 5 elever er for eksempel bananer, 5 andre appelsiner osv. Eleven i midten siger så f.eks. "Alle appelsinerne bytter plads".

lagttagelse:

Kan eleverne overholde reglerne? Er eleverne gode til at finde på? Kan legen foregå uden at det bliver for voldsomt? Er der nogle, der prøver på at komme i midten med vilje, – altså ødelægger legen?

Leg:

Navneleg

Mål:

At være koncentreret og hurtig og at grine sammen.

Aldersgruppe:

Alle.

Materialer:

En avis.

Varighed:

Ca. 10 min.

Opgave:

Eleverne sidder i rundkreds. En elev står i midten med en sammenrullet avis i hånden. Det gælder nu om, at eleven i midten skal slå en af sine kammerater på underbenet. Hvis det nås, inden den siddende elev når at sige navnet på en anden af sine kammerater, skal den siddende nu være den i midten. Hvis den siddende elev derimod når at sige en andens navn, skal den i midten forsøge at slå ham i stedet. Det skal pointeres, at det kun er underbenet, der må rammes! Den er sjovest, hvis læreren leger med.

lagttagelse:

Hvem ender hele tiden i midten? Er der nogen, hvis navn aldrig bliver nævnt? Kan eleverne følge reglen om, HVOR man må slå?

Leg:

Morder- eller blinkeleg

Mål:

At eleverne skærper deres opmærksomhed på hinanden.

Aldersgruppe:

Mellemtrin og udskoling.

Varighed:

Ca. 15 min.

Materialer:

Ingen.

Opgave:

Eleverne sidder i rundkreds. De lukker øjnene og bukker sig sammen. Læreren går nu langsomt rundt i inderkredsen. Læreren prikker en elev 1 gang (morder) og en anden elev 2 gange (detektiv) på ryggen. Alle må nu åbne øjnene, og de skal kigge rundt. Morderen myrder ved at blinke med det ene øje. Den myrdede siger en lyd eller falder om. Hvis detektiven myrdes, skal hun sige det. Ellers må detektiven gætte 3 gange på, hvem morderen er.

lagttagelse:

Vil nogen ikke kigge rundt? Lader nogle som om, de ikke er blevet myrdet? Er morderen hurtig til at begynde at myrde eller meget langsom og hvilken indflydelse får det på legen?

Leg:

Hvem mangler?

Mål:

At fremme samhørigheden og skærpe opmærksomheden på den enkelte i klassen.

Aldersgruppe:

Indskoling og mellemtrin.

Varighed:

15 minutter.

Materialer:

Et tæppe.

Opgave:

Gruppen står i en stor rundkreds med ansigterne indad. De kigger godt på hvert enkelt medlem af gruppen og lægger mærke til, hvem der er til stede. Derefter skal deltagerne vende ansigterne udad, så de står med ryggen til midten. De skal nu lukke øjnene.

Læreren flytter rundt på børnene og tager til sidst en deltager ind i midten, beder ham lægge sig på knæ og bukke sig sammen. Tæppet lægges over ham, så han ikke kan ses af de andre. Så beder læreren gruppen vende sig rundt, så alle står med ansigtet mod midten. De skal nu åbne øjnene og kikke sig omkring for at finde ud af, hvem der mangler i kredsen. Når personen er gættet, markerer man det med en finger. Når de fleste børn har markeret, må en elev fortælle, hvem der mangler. Legen kan nu begynde forfra.

lagttagelse:

Var den "gemte" elev hurtig at gætte eller tog det lang tid? Eventuelle årsager til dette?

Leg:

Statueleg

Mål:

At have fysisk kontakt, at bruge flere sanser og turde bruge sin krop.

Aldersgruppe:

Indskoling.

Varighed:

Ca. 10 min.

Materialer:

Et tørklæde.

Opgave:

3 frivillige børn vælges. Den ene får tørklæde for øjnene. Den anden skal stille sig i en selvvalgt positur som en statue. Den "blindede" får nu lov at mærke på statuen. Hun skal derefter stille den tredje elev i samme positur. Til sidst tages tørklædet af, og de to statuer kan nu sammenlignes. Legen kan gentages med 3 nye børn.

Variation:

Hele klassen kan opdeles i små grupper og lege legen samtidigt.

lagttagelse:

Hvordan er det at føle på andre? Er der nogen, der er særligt tilbageholdende eller særligt voldsomme?

10. Korte råd om konflikthåndtering/voksenrollen

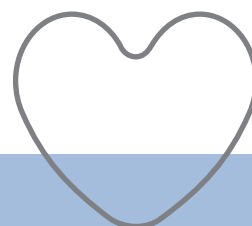
- Giv over for børnene udtryk for, hvad der er vigtigt for dig, og forvent respekt for det.
- Forær ikke løsningen på et problem, men hjælp børnene med selv at finde en løsning.
- Vær tydelig og ens – utydelighed skaber usikkerhed.
- Føl dig ikke forpligtet til at handle og finde svar på ethvert problem.
- Vær lyttende og neutral.
- Kritiser handlingen, ikke personen.
- Brug jeg-sprog.
- Led ikke efter årsager og skyld, men efter hvordan problemet opleves.
- Hold en tænkepause, inden du svarer "Nej!"
- Prioriter tæt og struktureret teamsamarbejde omkring børnegruppen.
- Hav positive forventninger til børnene og andre voksne.
- Accepter at børnene kan være uenige med dig.
- Tænk at konflikter kan være værdifulde muligheder for vækst.

Den "hurtige" konflikthåndteringsmetode:

Handling.	Bemærkning
Hvad skete der?	Børnene fortæller en ad gangen. Den vredste eller mest ulykkelige først.
Hvordan har du det med det? Hvad følte du?	En ad gangen igen. Hjælp med at sætte ord på følelserne.
Hvad vil I sige/spørge hinanden om?	Dialogens mulighed.
Hvad kan I gøre, så det ikke sker igen - forslag?	Bemærk at begge parter bidrager.
Find frem til de forslag, eleverne kan blive enige om.	Husk: Ingen løftede pegefingre!

Litteraturliste:

“Jo bedre vi er sammen”, Ingrid Ortmann, Erik Osborg m.fl. (Forlaget Samleren)
“Et æble til læreren”, Jesper Juul (Schønberg)
“Dit kompetente barn”, Jesper Juul (Schønberg)
“Konflikten løser vi selv”, Hans Boserup og Susse Humle (Dansk Forening for Mediation)
Dansk forligsnævn
“Grib konflikten” (Det Kriminalpræventive Råd)
Faghæfte 24 Elevernes alsidige og personlige udvikling (Undervisningsministeriet)
“Pædagogisk relationskompetence”, Jesper Juul og Helle Jensen (Apostrof)
“Fra konflikt til dialog i skolen”, Nina Raaschou (Gyldendal)
“Respekt for lærere”, Gunnel Colnerud og Kjell Granstrøm (Forlaget Klim)
“Eleven som aktør”, Thomas Nordahl (Gyldendal)
“Den autentiske lærer”, Per Fibæk Laursen (Gyldendal)
“Adfærd, kontakt og trivsel” (Undervisningsministeriet. Kursussektionen)
“Mobbedreng – en håndbog om mobning” (Børnerådet 1999)
“Girafsprø”, Marshall B. Rosenberg (Borgen)
“Bogen om Trin for trin” (Red. Lone Gregersen (CESEL) Specialpædagogisk Forlag)
“Den gode cirkel – et kursus i social træning for klasser”
“Kort og godt” – kortspil Carl Olav Hansen (Special-Pædagogisk forlag Tlf. 97 12 84 33)
CESEL – Center for Social og Emotionel Læring, tlf. 24 31 67 88
www.crimprev.dk/skoleliv

Inspirationshæfte

ligger på skolens intra-net

Gentofte Kommune
Skoleafdelingen
Rådhuset, Bernstorffsvej 161
2920 Charlottenlund
www.gentofte.dk